

**Panncentral
Kv Korpen 9
Aspudden**

ANTIKVARISK FÖRUNDERSÖKNING

2013-12-06

Panncentral

Kv. Korpen 9

Aspudden Stockholm

Antikvarisk förundersökning

Beställare: Ahlsénarkitekterna AB

Datum: 2013-12-06

Reichmann antikvarier AB

Ekensbergsvägen 75
169 31 SOLNA

Tel: 08-734 07 90

Utförd av: Fredrika Mellander Rönn (handläggare)
och Jonas Sundwall (praktikant)

Uppdragsansvarig: Claes Reichmann,
sakkunnig antikvarie

Omslagsfoto: Fasad mot Hägerstensvägen,
Fredrika Mellander Rönn

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Antikvarisk förundersökning.....	4
Omfattning	4
Gällande detaljplan.....	4
Kulturhistorisk klassificering och skydd.....	4
Kulturhistoriskt värdering	5
Karakteristik	5
Kulturhistoriskt intressanta byggnadsdelar	7
Att tänka på	8
Historik.....	9
Stadsdelen Aspudden	9
Kvarteret Korpen.....	10
Utbyggnaden av panncentraler, bakgrund	11
Beskrivning av panncentralen i kv. Korpen	11
Panncentralens stomme och konstruktion	15
Källarplan	15
Bottenplan	19
Källor.....	22
Planer, ritningar, handlingar.....	22
Tryckta källor och litteratur.....	22

Bilagor: Ritningar och bygghandlingar 1947

Inledning

Objektet för denna förundersökning är en panncentral inom kv. Korpen 9 i Aspudden, Stockholm. Panncentralen, som idag inte är i bruk, är sammanlänkad med en annan byggnad inom fastigheten och en byggnad på intilliggande fastighet. (Kv. Korpen 13)

Undersökningen har utförts på uppdrag av Ahlsénarkitekterna AB. Undersökningen syftar till att kartlägga de kulturhistoriska värdena inför planerad ändring av detaljplan.

Antikvarisk förundersökning

En antikvarisk förundersökning utgör en fristående undersökning av kulturhistoriska värden i en byggnad eller i ett område. Undersökningen fungerar som underlag för projektering och vid bedömningar utförda av sakkunnig avseende kulturvärden enligt PBL.

Omfattning

Undersökningen omfattar panncentralen inom kv. Korpen i Aspudden, med exteriör och interiör.

Gällande detaljplan

Skall kompletteras

Kulturhistorisk klassificering och skydd

Fastigheten är grönklassad på Stockholms stads kulturhistoriska klassificeringskarta, vilket innebär att fastigheten omfattas av Plan- och bygglagens krav på varsamhet och förbud mot förvanskning. Därmed är följande paragrafer tillämpliga:

PBL kap. 8 13§, Förvanskningsförbud

En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas.

PBL kap. 8 14 §, Underhåll

Ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas så att dess utformning och de tekniska egenskaper som avses i 4 § i huvudsak bevaras. Underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras.

PBL kap. 8 17 § Varsamhetskrav

Ändring av en byggnad och flyttning av en byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden.

Kulturhistoriskt värdering

Panncentralen uppfördes 1947-1949 och består av en lägre byggnad som sammanlänkar två äldre bostadshus. Byggnaden är med sin utformning och storlek ett bra exempel på en panncentral och kompletteringsbyggnad från perioden. De kulturvärden som är förknippade med byggnaden hör samman med dess ursprungliga användning (företeelsen panncentral) och i mindre grad med dess fysiska uttryck i stadsbilden. Avläsbarheten försvåras i och med att skorstenen inte ligger i direkt anslutning till byggnaden utan är förskjuten till grannfastigheten. Teknisk utrustning, inredning och rumsdistribution finns bevarad, om än något ändrad.

Vissa samhälls- och socialhistoriska värden finns att avläsa samt även en teknikhistorisk dimension. De byggnads- och arkitekturhistoriska värdena är dock mindre framträdande. Med utgångspunkt från tillgängligt material (se *Källor*, nedan) görs bedömningen att panncentralen i kv. Korpen 9 är en av få bevarade i sitt slag i Stockholm.

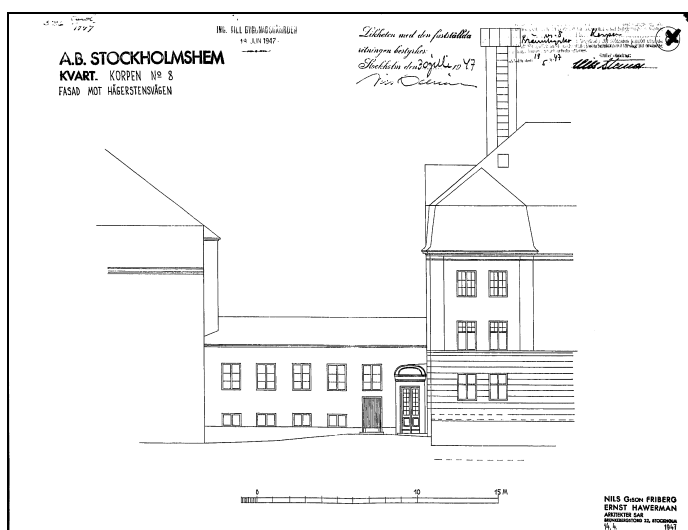
Karakteristik

Samhällshistoriska och socialhistoriska värden

Byggnaden fungerar inte längre som panncentral, men dess funktion framgår såväl i exteriörens delvis slutna karaktär, med närheten till den höga skorstenen, som interiört med bevarad teknisk utrustning och planlösning med pannrum och verkstadslokal, mm. Panncentralernas uppkomst i slutet av 1930- och början av 1940-talet speglar hur samhällsbyggandet utvecklades i efterkrigstidens Sverige med idén om en höjd boendestandard för alla och rationella uppvärmningsmetoder. Företeelsen, och därmed byggnaden, har ett samhällshistoriskt värde. Byggnader med tekniska funktioner som denna har också ett visst socialhistoriskt värde då den berättar om problematiken kring bostäder och dessas standard under första hälften av 1900-talet.

Byggnadshistoriska värden

Panncentralen i Aspudden utgör ett exempel på hur panncentraler från 1930- och 1940-talet utformades i form av en lägre byggnad i anslutning till gaveln på ett bostadshus. I detta fall utgör panncentralen en kompletteringsbyggnad som medvetet underordnar sig den befintliga miljön, utan att göra anspråk på ett eget arkitektoniskt uttryck

Fasad mot Högerstensvägen med panncentralen mellan de två intilliggande byggnaderna.

Teknikhistoriska värden

Byggnaden med teknisk utrustning och kulvertsystemet har vissa teknikhistoriska värden. Detta beroende på den ursprungliga funktionen som panncentral för ett femtiotal byggnader som länkas samman i ett nätverk av kulvertar. Utöver detta så finns delar av den tekniska utrustningen bevarad i byggnaden vilket bidrar till en förståelse kring hur 1930- och 1940-talets panncentraler fungerade. De nuvarande oljepannorna är dock från 1960-talet.

Arkitektoniska och miljöskapande värden

De sexdelade fönstren och den släta putsen för tankarna till 1920-talet vilket gör att byggnaden historiskt sett bildar ett tidslager med underordnad roll utan att kontrastera mot omgivningen. Byggnaden är i sin helhet enkel och har ett anspråkslöst yttre och med sin låga takprofil vilket ger den vissa arkitektoniska och miljömässiga värden.

Kvalitet

Ursprungliga byggnadsmaterial och fast inredning håller, trots vissa skadade delar, som helhet bra kvalitet i materialval och utförande. Byggnadens stora fönster, som är ursprungliga och av god kvalitet, bidrar starkt till lokalernas ljusa och luftiga känsla.

Fasad mot Hägerstensvägen. Foto: Fredrika Mellander Rönn.

Kulturhistoriskt intressanta byggnadsdelar

1. *Exteriör:*

- Fasaddetaljer i form av äldre ventilationsgaller och inlastningsluckor
- Utkragade taklister i tegel, putsade
- Skorstenen

2. *Ursprunglig stomme:*

- Väggar murade med 1,5-stens tegel
- Entresol i stål
- Trappor i betong

3. *Ursprungliga/äldre rumsvolymer - verksamhetsanknutna*

- Rum för oljetankar
- Bränslerum
- Trapphuset
- Källarens övre och nedre del med pumprummet och pannrummet med entresolplan, rum med expansionskärl, askrum.

4. *Ursprunglig och/eller äldre fast inredning:*

- Fasta skåp och arbetsbänkar
- Nyckelskåp av metall

5. *Installationer*

- Ursprungliga el-installationer i bakelit
- Äldre V/A installation i verkstaden
- Äldre belysningsarmaturer

6. *Övrigt*

- Pannor och annan äldre teknisk utrustning som är kopplat till panncentralens funktion
- Kulvertsystemet

Att tänka på

- Panncentralen har med sin form och exteriör utformats för att passa ihop och underordna sig de intilliggande byggnaderna. Eventuella tillägg eller förändringar bör därför göras med hög kvalitet och med passande material för att inte förvanska byggnaden.
- Ursprungliga fönster bevaras och underhålls.
- Interiört är byggnaden sliten och har ändrats men den ursprungliga rumsindelningen bör tas i beaktande vid eventuella framtida förändringar.

*Panncentralen bakre fasad med skorsten och luckor ner till källarplanets pannor.
Foto: Fredrika Mellander Rönn*

Historik

Stadsdelen Aspudden

Det område som nu är stadsdelen Aspudden tillhörde under äldre tid Årsta Säteri, då en av stockholmstraktens större gårdar. Under 1760-talet styckas gården av och Aspudden, som vid denna tid är ett torp, tillfaller Hägerstens gård. Torpet delas under denna period upp i två mindre delar vilka ges namnen Stora och Lilla Aspudden. På Lilla Aspudden bedrevs under större delen av 1800-talet frukt- och blomsterodlingar medan det på Stora Aspudden främst odlades tobak. 1884 såldes stora delar av Hägerstens gårds jordareal av ägaren Emil Adolf Malmberg till Åkeriägaren Per Lundkvist, för att tio år senare säljas igen och nu till Byggnadsaktiebolaget Olsson och Rosenlund. 1894 bildades Byggnads AB Manhem och 1898 beviljas lagfart på inköpt mark att användas för bostadsbebyggelse.

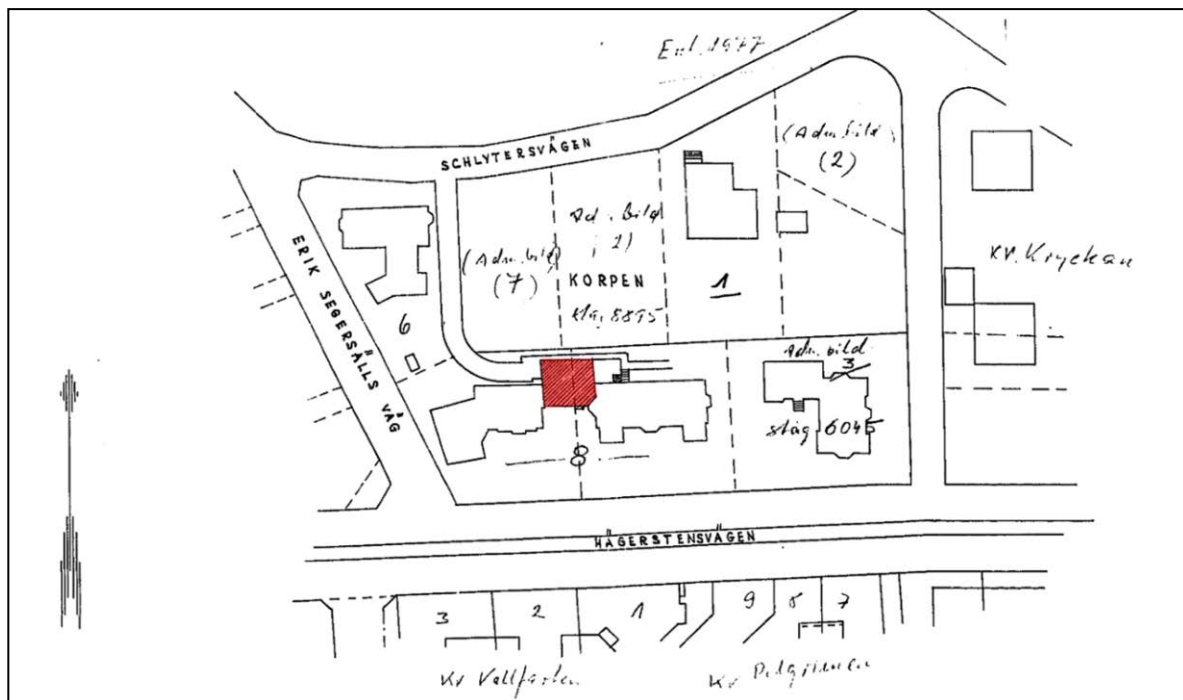
1906 arbetades ett första förslag till stadsplan med oregelbundna kvarter fram av P.O. Hallman. 1907 ersattes den av en plan med breda brandgator mellan kvadratiska kvarter. Husen ritades av arkitekterna Georg Hagström och Fritiof Ekman samt Albin Brag i en för tiden typisk enkel jugendstil med utsirade gavlar. Tanken var främst att Aspudden skulle fylla behovet av bostäder till arbetare vid Liljeholmens och Vintervikens industrier, men man ville också förse småhantverkare med bra och billiga verksamhetslokaler.

Aspudden inkorporerades i Stockholm 1913. 1944 förvärvade Stockholms stad aktiemajoriteten i Byggnads AB Manhem och AB Stockholmshem övertog förvaltningen av fastigheterna. Under senare delen av 1940-talet byggdes åtskilliga bostadshus i stadsdelen. 1976 köptes bolaget upp av AB Stockholmshem.

Flygbild över Aspudden 1932 med Hägerstensvägen centralt.

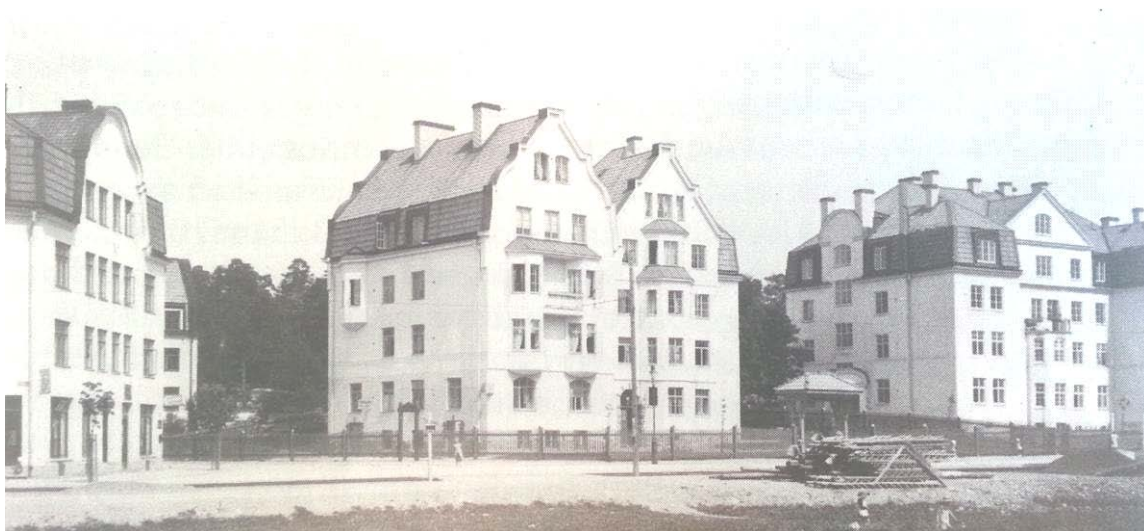
Foto: Oscar Bladh, Stockholms Stadsmuseum

Panncentralen i rött mellan de två intilliggande bostadshusen.

Kvarteret Korpen

Under Aspuddens tidiga år som förstad till Stockholm, under 1900-talets början, placerades bebyggelsen utmed den 24 meter breda Jarlagatan, idag Hägerstenvägen. Husen som uppfördes var i regel fyra- till fem våningars stenhus med mindre lägenheter på ett eller två rum och kök. Den genomsnittliga bostadsytan var på 25 kvadratmeter och lägenheterna var utrustade med kakelugn och järnspis. Området sågs, trots dessa enkla boendeförhållanden, som en såväl arkitektonisk som en hygieniskt fullt modern och tidsenlig förstad.

Kvarteret Korpen i Aspudden 1908 Panncentralen ligger idag mellan de två husen till höger i bild.
Bild: Stockholms stadsmuseum

De första tre byggnaderna i fastigheten Kv. Korpen ritades av arkitekt Albin Brag och uppfördes längs nuvarande Hägerstensvägen, av Byggnads AB Manhem 1910. Husen med en blandstil av nybarock och jugend byggdes i fyra våningar med inredda vindar och med lokaler för butiker i källarplanet. Samtliga byggnader har sedan byggtiden ändrats och byggts om för att uppfylla en modern boendestandard men har till stor del ändå behållit sitt arkitektoniska uttryck från det förra sekelskiftet.

Utbyggnaden av panncentraler, bakgrund

Arbetsbostäderna längs nuvarande Hägerstensvägen värmdes upp av kakelugn och järnspis, lägenheterna ofta hade ofta åtta till tio boende och saknade både toalett och varmvatten. Genom 1933 års bostadssociala utredning och makarna Myrdals bok, *Kris i befolkningsfrågan* (1934), ökade politikernas medvetenhet om att bostadstandarden i landet måste höjas.

Ett led i detta var uppvärmningen av bostadshusen och där man tidigare hade förlitat sig på kakelugnar byggde man nu vattenburna värmesystem med radiatorer i varje rum och centrala värmepannor i husens källare. Det var även vid denna tid som panncentraler, eller värmecentraler som de också kallades, började byggas för att rationalisera och effektivisera bostädernas värmeförsörjning. Panncentralerna under 1930- och 1940-talet kunde förse allt från ett mindre antal hus till flera kvarter med värme. Till skillnad från enskilda pannor i husens källare, fungerade de så att en central med pannor värmdes vatten som sedan via kulvertledningar fördes ut till de olika byggnadernas radiatorer och kranar. Dessa tidiga värmecentraler var ofta belägna i källare alternativt i låga tillbyggnader på byggnadernas gavelsidor.

Under 1950-talet började större och friliggande panncentraler uppföras. Dessa byggnader kunde utöver panncentral också inrymma fler funktioner så som till exempel, tvättstuga eller fritidsgård. Fördelarna med panncentraler var många jämfört med enskilda pannor i varje hus. Användningen av olja som bränsle tog ordentlig fart efter andra världskriget. Koks var dock ett vanligt bränsle i mindre värmepannor fram till 1960-talet, då det konkurrerades ut av eldningsoljan.

Beskrivning av panncentralen i kv. Korpen

Aspuddens panncentral, uppförd 1947-1949, är belägen vid hörnet Hägerstensvägen och Erik Segersälls väg. Den är ritad av Nils G:son Friberg vid Ernst Hawermans arkitektkontor i Stockholm och den försörjde, enligt en ritning daterad 1981, totalt ett femtiotal byggnader i området. Tillkomsten av panncentralen infaller några år efter att Stockholms stad köpt aktiemajoriteten i Byggnads AB Manhem och AB Stockholmshem övertagit förvaltningen av de befintliga fastigheterna och det kan ses som ett led i att höja bostadsstandarden och rationalisera förvaltningen. Kulvertledningarna mellan panncentralen och de olika husen finns kvar idag och används för fjärrvärme.

Panncentralen har en enkel exteriör som underordnar sig de intilliggande byggnaderna. Det finns inget i exteriören som berättar att detta är just en panncentral, det är endast skorstenen som antyder detta. Huvudfasaden mot gatan smälter väl in i bostadsmiljön och framför byggnaden skapas ett trivsamt gårdsrum. Byggnadens övriga sidor har en enklare ”funktionskaraktär”.

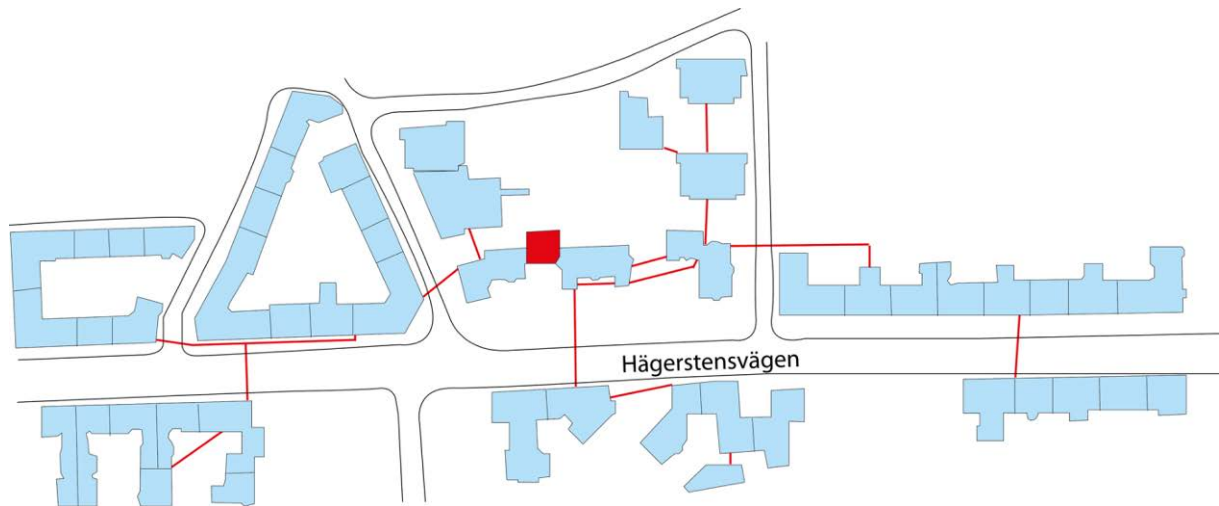

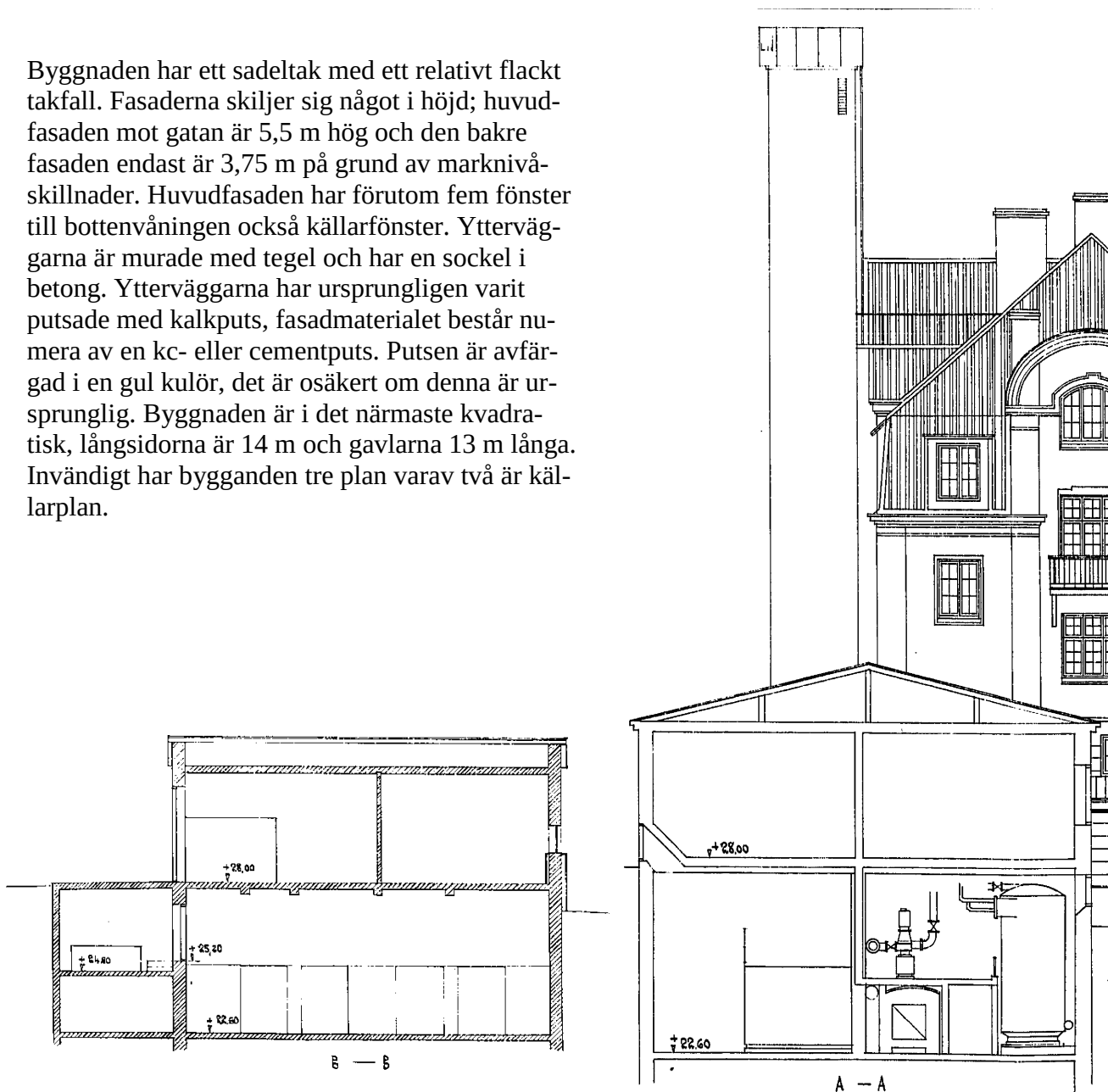
Illustration: Jonas Sundwall baserad på AB Stockholmshems ritning över kulvertledningar i Aspudden från 1981.

Panncentralen döljer sig bakom den trädbevuxna gården. Foto Fredrika Mellander Rönn

Panncentralsbyggnaden är byggd i en våning med källare. Huvudfasaden är vänd mot Hägerstenvägen och sammanlänkar byggnad nr 9 i fastigheten Korpen 9 och byggnad nr 1 i fastigheten Korpen 13. I anslutning till byggnad nr 1 i fastigheten korpen 13 finns även panncentralens skorsten.

Byggnaden har ett sadeltak med ett relativt flackt takfall. Fasaderna skiljer sig något i höjd; huvudfasaden mot gatan är 5,5 m hög och den bakre fasaden endast är 3,75 m på grund av marknivåskillnader. Huvudfasaden har förutom fem fönster till bottenvåningen också källarfönster. Ytterväggarna är murade med tegel och har en sockel i betong. Ytterväggarna har ursprungligen varit putsade med kalkputs, fasadmaterialet består numera av en kc- eller cementputs. Putsen är avfärgad i en gul kulör, det är osäkert om denna är ursprunglig. Byggnaden är i det närmaste kvadratisk, långsidorna är 14 m och gavlarna 13 m långa. Invändigt har byggnaden tre plan varav två är källarplan.

Sektionsritningar där byggnadens olika plan tydligt framträder. Lägg märke till hur bjälklaget är gjutits med en fasning för att passa in bränslenedkastan till pannorna samt de två entresolerna i källarplanet.

Panncentralens baksida, mot norr. Foto: Fredrika Mellander Rönn.

Östra gavelfasaden. Foto: Fredrika Mellander Rönn.

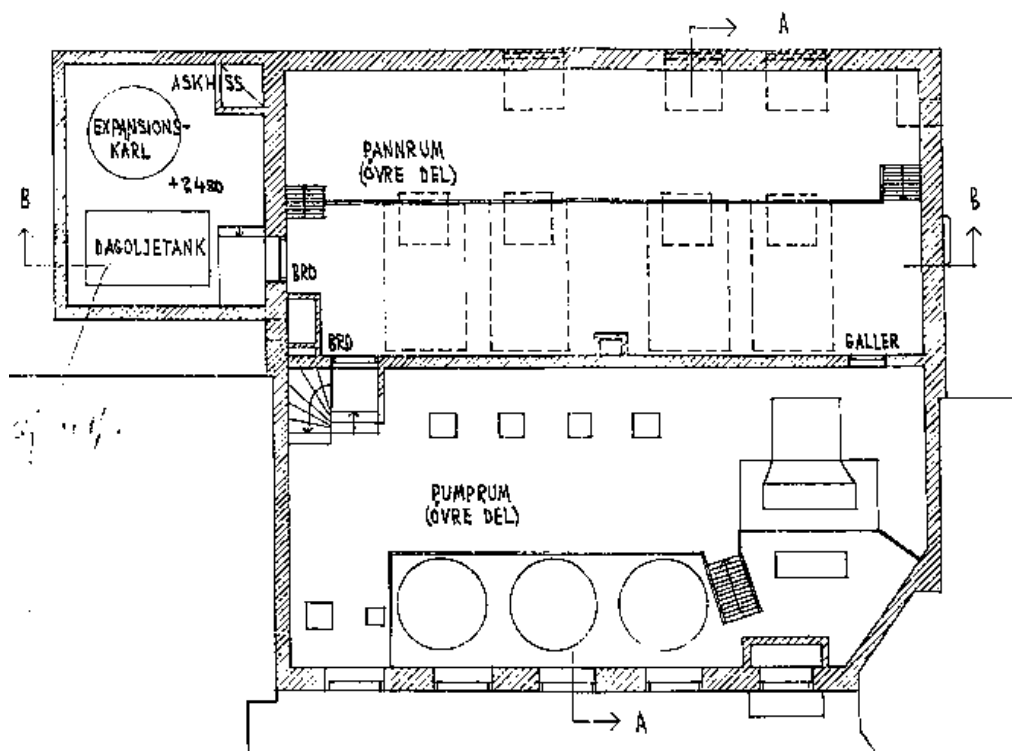
Baksidan och västra gavelfasaden. Foto: Fredrika Mellander Rönn.

Panncentralens stomme och konstruktion

Enligt bygglovansökan 1947 är byggnadens grund uppförd på berg och gjuten i vattentät betong upp till 3,5 m över källargolv. Sockeln av betong, gjuten mot en brädform av råspont, slätputsades med cementbruk. Takmaterialet bestod av en dubbelfalsad galvaniserad plåt lagd på underlagspapp med ett underlag av 1 tums råspontade brädor. Panncentralens tre våningsplan består av bottenplan och källarplan i en övre och en nedre del. På byggnadens baksida är bottenplan i nivå med marknivån medan den på framsidan ligger ca 2 meter över marknivån; en trappa leder från entrédörren upp till bottenplanet.

Källarplan

Källaren består av en övre och en nedre del. Den övre delen är uppdelad i två rum varav det ena, "pannrum övre del", består av en serviceplattform utförd som en entresol i stål med löstagbara stålplattor som golv och det andra, "pumprum övre del", är ett rum med ett gjutet bjälklag i form av en entresol.

Källarplan övre del

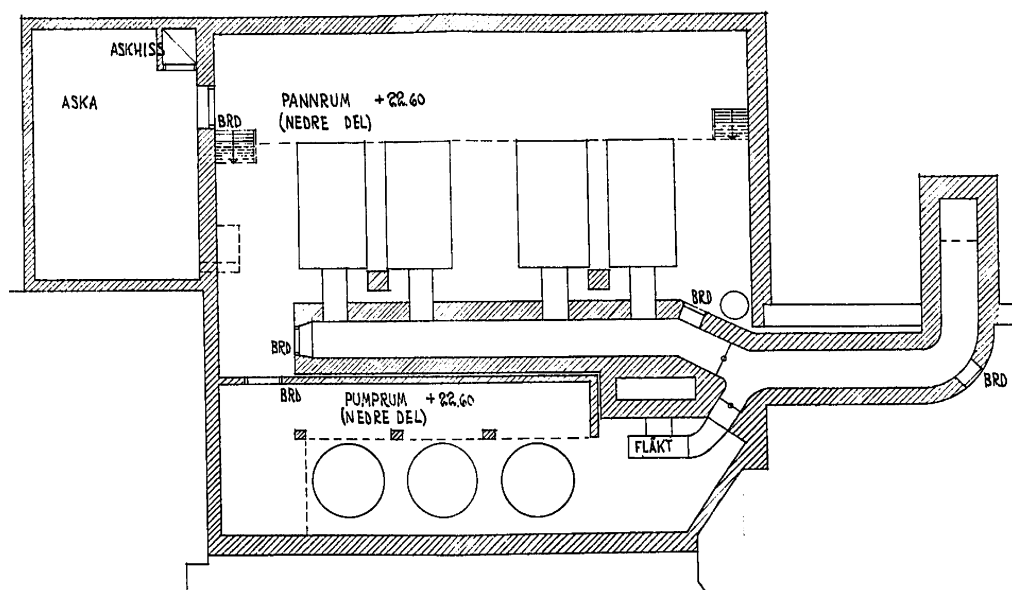
Den övre delen av källaren har ytterligare ett rum med ett större expansionskärl. Här fanns enligt originalritningarna även en dagoljetank och en askhiss som användes för att forsla aska från pannrummets nedre del upp till byggnadens baksida.

Rum med expansionskär! Foto: Fredrika Mellander Rönn

Rum med expansionskär i källarplanets Ackumulatortankar i pumprummets övre del. Foto: Fredrika Mellander Rönn

Källarplan nedre del

I pannrummet i källarens nedre del finns de tre stora pannor som utgör själva hjärtat i panncentralen, två av märket Gustafsberg och en Osbypanna. Pannorna är tillverkade på 1960-talet.

Här finns också pumprummets nedre del och ytterligare ett rum avsett för aska, här finns nu ett schakt för den borttagna askhissen.

Pannrummets gavelväggar är klädda med vitt rektangulärt, liggande kakel och den nedre delen har ett golv av kvadratiske rödbruna klinkerplattor. Långsidornas ytterväggar är putsade och vitmålade. I källarplanets tak finns en lucka som leder upp till bränslerummet. Oljan fördes in genom porten i bränslerummet och vidare ner genom luckan till pannrummet. På ytterväggen i pannrummet finns tre luckor, en framför varje panna, de leder ut på baksidan av byggnaden. Även här är det möjligt att oljan till pannorna fördes in.

Pannrummet med sina tre stora pannor från 1960-talet. Foto: Fredrika Mellander Rönn

Trappa till entresol med kaklad gavelvägg i bakgrunden.
Foto: Jonas Sundwall

Bränslerum (BV) med lucka i golvet. Kedjor ska förhindra olyckor när luckan är öppen. Foto: Fredrika Mellander Rönn

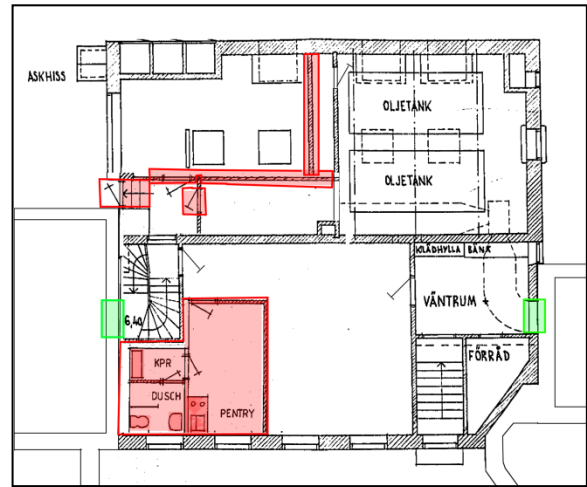
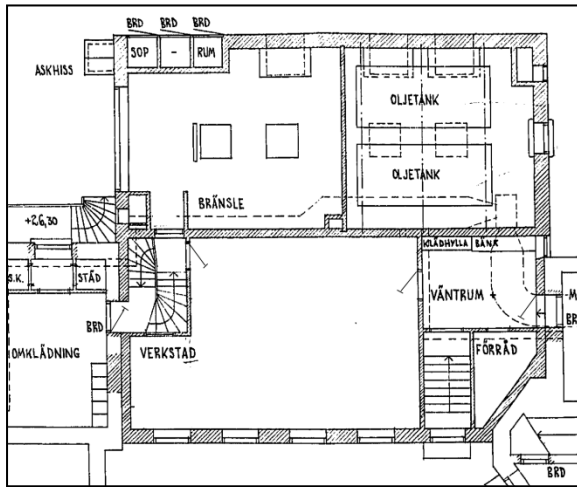
Trapphuset som leder från bottenplan ner till källarplanets övre del har en trappa gjuten i armerad betong med sättsteg i stålslipad cement och svarta smidda järnräcken. Stegen är målade i en ljus blå kulör med en målad sockel i samma kulör. I trapphuset finns också en smidd steg som leder upp till en taklucka.

Till vänster trapphuset på bottenplan med steg upp till taklucka och till höger trappan till källarplan med blå trappsteg och svart smidesräcke. Foto: Fredrika Mellander Rönn

Bottenplan

Bottenplanet bestod ursprungligen av sex rum och ett trapphus, men ändrades under 1980-talets början till nuvarande tolv rum.

Till vänster panncentralens bottenplan med sin ursprungliga planlösning från 1947. Till höger, bottenvåningen som den ser ut idag med 1980-talets förändringar i form av tillagda innerväggar och dörrar i rött och igensatta dörrar mot angränsande byggnader i grönt.

Verkstadslokalen med fasta skåp och bänkar.
Foto: Fredrika Mellander Rön

Den ursprungliga planlösningen bestod av ett väntrum med klädhylla och bänk, ett förråd, en större verkstadslokal, ett trapphus, ett bränslerum och ett rum där de två stora oljetankarna var placerade. Dessutom fanns soprum och askhissen i byggnadens bakre del, samt omklädningsrum, matrum, städskrubba, skåp och wc i den angränsande östra fastigheten. I den västra fastigheten fanns maskinrum, badrum, förråd och skorstenen. Se även bilagd planritning.

Efter förändringen under 1980-talet kom bottenplanet även att inrymma pentry, kapprum, wc och dusch samt två mindre förrådsutrymmen. Förutom de nya rummen så togs en ny dörröppning upp på västra gavelfasaden samtidigt som man valde att sätta igen dörrarna mot de lokaler i de angränsande byggnaderna som hörde till panncentralen. Dessa lokaler används numera av bostadsrättsföreningarna i dessa hus.

Entrédörren med trappa upp till väntrummet.
Foto: Jonas Sundwall

Rummen i bottenplan är enkla och industriartade i med betonggolv av olika slag och vita putsade tak. Förutom de innerväggar som tillkom under 1980-talet så är samtliga väggar murade av tegel och vit-putsade. De nytilkomna väggarna har regelstomme klädd med gipsskivor som i vissa fall är vitmålade medan andra har tapet. Bottenplanet har på huvudfasaden fem kopplade tvåluftsfönster med släta bågar och profilerade spröjsar och på den östra gavelfasaden ett kopplat enluftsfönster. Fönstret över entrén på huvudfasaden och fönstret på östra gavelfasaden har även senare installerade fasta innerbågar, sannolikt av energiskäl.

Verkstaden på bottenplan. Foto: Fredrika Mellander Rönn

Bottenplanet har en relativt väl bevarad interiör där fast inredning i form av skåp, vissa installationer så som proppskåp och vask samt ytskikt som golv och en del dörrar är ursprungliga. Samtliga räcken i trapphus och farstu är även de ursprungliga.

*Senare tillkommet rum med pentry
Foto: Fredrika Mellander Rönn*

*Äldre nyckelskåp i verkstaden
Foto: Jonas Sundwall*

Källor

Planer, ritningar, handlingar

Stockholms stadsbyggnadsnämnds arkiv	Ritningar Planhandlingar
Panncentralen, Aspudden	AB Stockholmshems ritning över kulvertledn. i Aspudden 1981

Tryckta källor och litteratur

Blomberg, Ingela, Wehlin-Fürst, Eva	Aspudden Stockholm 1998.
Johanson, Ingmar	Storstockholms bebyggelsehistoria 1987.
Lorentzi, Maria, Nyréns arkitektkontor	Giggen 25. Panncentral i Tallkrogen. Antikvarisk förundersökning 2012-05-08.
Silvander, Johan Källström, Gun Christian Richette	Gröndal och Aspudden Ett mönstersamhälle utanför stadens hank och stör Västervik 1993
Stålbom, Göran	Varmt och vädrat, VVS-teknik i äldre Byggnader. Emmaboda 2010.
Söderlund, Gunilla	Panncentraler i Stockholms ytterstad. Byggnader för uppvärmning av bostäder uppförda under åren 1943-1964 – med aspekt på bevarandevärde. 60-poängsuppsats vid konstvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet 2007

1947

ING. HILF ÖVERSIKTSKARTEN
19 JUN 1947

A.B. STOCKHOLMSHEM
KVART. KORPEN № 8
FASAD MOT HÖGERSTENSVÄGEN

*Sticketen med den fastställda
situationen bestyrkes
Stockholm den 30 juli 1947
Nils Friberg*

*Korpen
1947*

Ullsten

0 10 15 M

NILS GUSTAV FRIBERG
ERNST HAWERMAN
ARKITEKTER SÅR
BARNHÄRSTORNS 22, STOCKHOLM
1947

Fasad mot högerstensvägen, 1947

1947

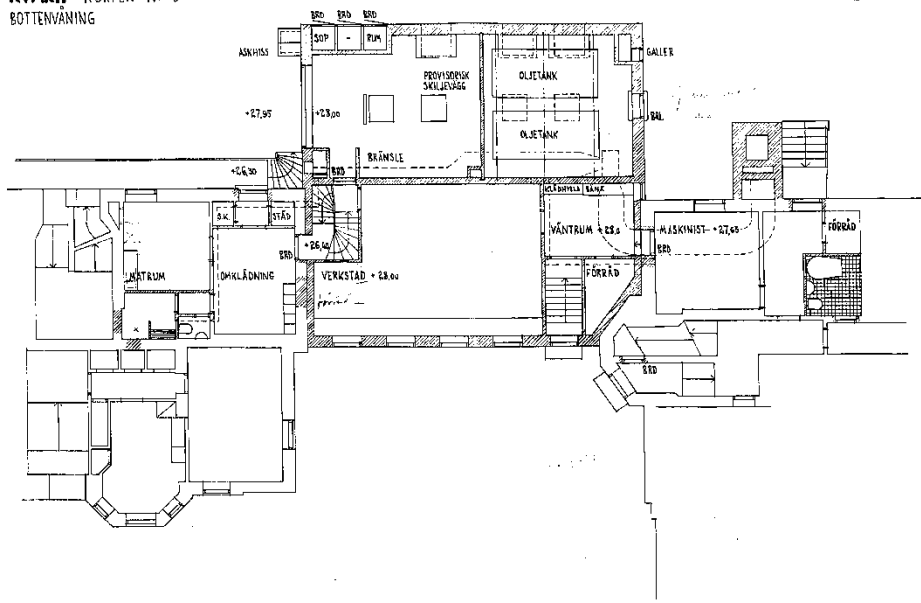
ING. HILF ÖVERSIKTSKARTEN
19 JUN 1947

A.B. STOCKHOLMSHEM
KVART. KORPEN № 8
BOTTENVÅNING

*Sticketen med den fastställda
situationen bestyrkes
Stockholm den 30 juli 1947
Nils Friberg*

*Korpen
1947*

Ullsten

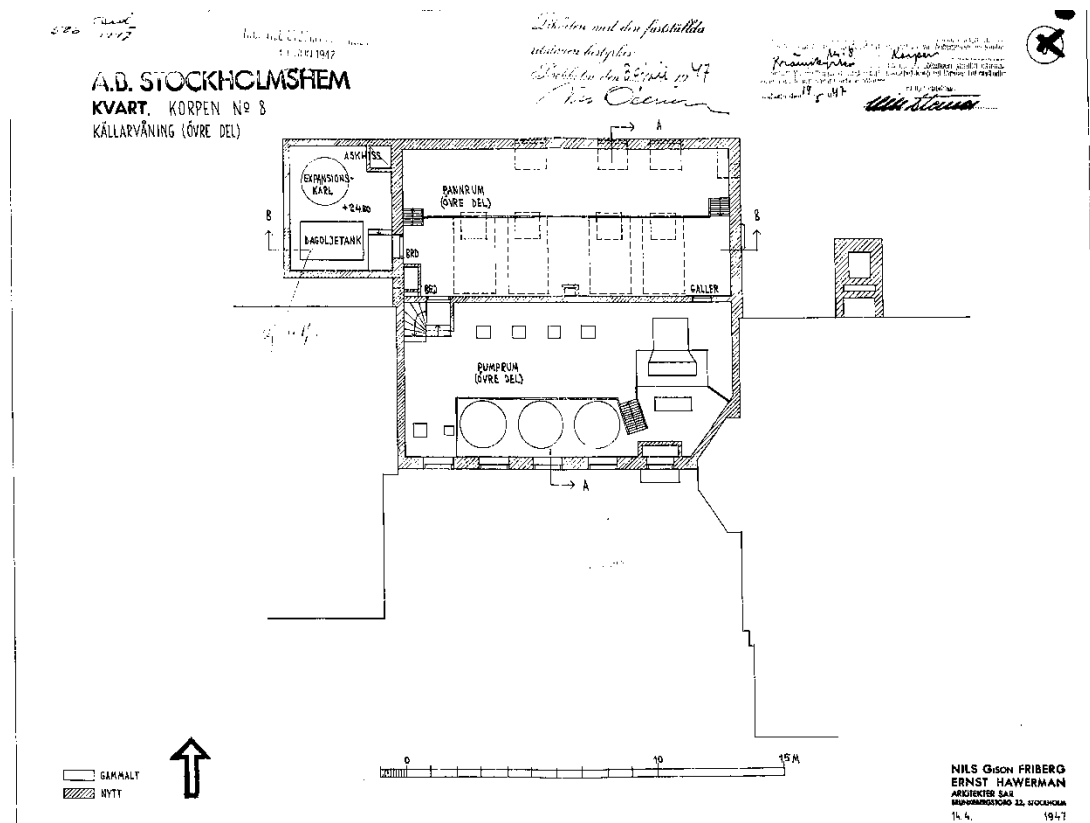
0 10 15 M

— GAMMALT
— NYTT

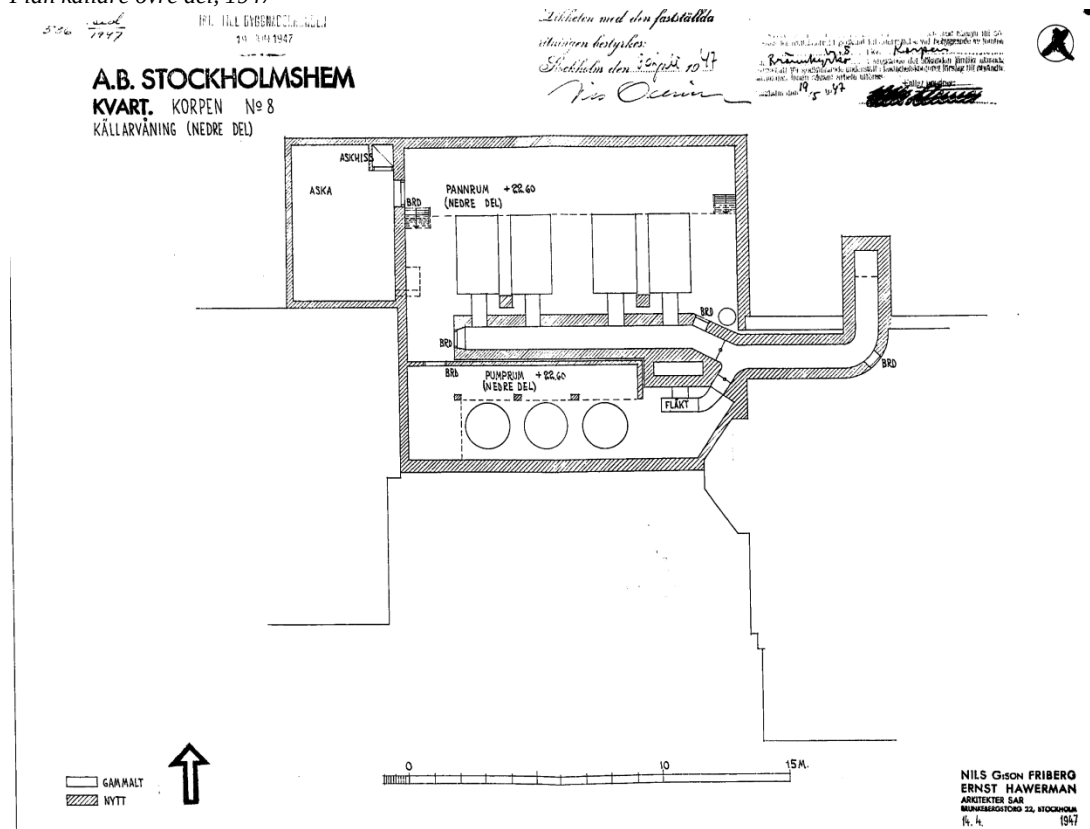

NILS GUSTAV FRIBERG
ERNST HAWERMAN
ARKITEKTER SÅR
BARNHÄRSTORNS 22, STOCKHOLM
1947

Plan bottenvåning, 1947

Plan källare övre del, 1947

Plan källare nedre del, 1947

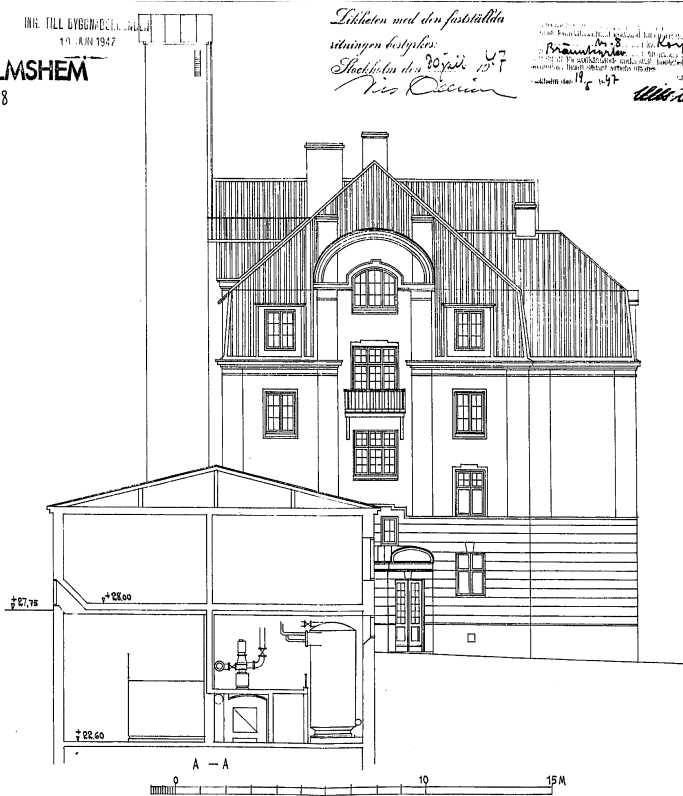
582 1947

ING. TILL GYMNASTIKHUS
19 JUN 1947

A.B. STOCKHOLMSHEM
KVART. KORPEN N° 8
SEKTION A

Likheten med den fastställda
situationen bestyrkes
Stockholm den 20 juni 1947
Nils Österman

Beviljande
Korpen
1947
Nils Österman

NILS GISON FRIBERG
ERNST HAWERMAN
ARKITEKTER SÅR
BENEFICENTSTOR 32, STOCKHOLM
14. 4. 1947

Sektion A, 1947

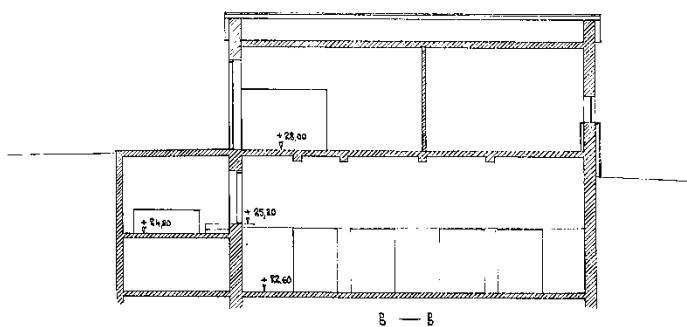
582 1947

ING. TILL GYMNASTIKHUS
19 JUN 1947

A.B. STOCKHOLMSHEM
KVART. KORPEN N° 8
SEKTION B

Likheten med den fastställda
situationen bestyrkes
Stockholm den 20 juni 1947
Nils Österman

Beviljande
Korpen
1947
Nils Österman

NILS GISON FRIBERG
ERNST HAWERMAN
ARKITEKTER SÅR
BENEFICENTSTOR 32, STOCKHOLM
14. 4. 1947

Sektion B, 1947

Nr

586 And
1947ING. TILL BYGGNADSNÄMNDEN
30 MAJ 1947

7

TILL STOCKHOLMS STADS BYGGNADSNÄMND
(30/2-47 "Hylm")

Härmed anhålles värdsamt om tillstånd att å tomt 8
i kvarteret Korpen inom stadsdelen Aspudden
vid Hägerstensvägen
enl. bifogade ritning få utföra ett envånings panncentral.

Ytterväggarnas material: 1 1/2-stens 1,6-tegel.
Fasadbehandling: slätputsas med kalkbruk.
Taktäckningsmaterial: dubbelfalsad galvaniserad plåt + underlagspapp + 1" råspåntade bräder.
De av ansökan berörda lokalerna beräknas till väsentlig del kunna tagas i bruk den 1947.

Stockholm den 22 maj 1947.

För Aktiebolaget Stockholmshem
STOCKHOLMS STADS FASTIGHETSKONTOR
HusbyggnadsavdelningenFör Aktiebolaget Stockholmshem
Sökandens egenhändiga namnteckning eller namnteckning av de personer, som äga rätt att teckna firman.

STOCKHOLMS STADS FASTIGHETSKONTOR

Sökandens namn: Munkbron 1 Titel: "Stadens Husbyggnader"
Adress: Nils G:son Friberg Tel.: Arkitekter sar.
Ritningarna utförda av: Erbst-Hawerman Tel.: 10 34 19
Adress: Brunkebergstorg 22

BILAGOR TILL ANSÖKAN

Uppgifter som ifyllas av byggnadsnämndens registrator.

Bevis om förfogande av marken
Bevis om berättigande till arbetets utförande
Registreringsbevis (gäller bolag och förening)
Karta för nybyggnad + typ. 5 2 beakt.
Kartutdrag
Situationsplan 1 + 1
6 st. originalritningar 6 st. kopior

GRANSKNINGSavgift. Förskott kr.

bet. den 1 19

BESIKTNING utsatt till tors. dagen den 5/6 1947 kl. 9.00

Kallade

Ing. Hartwig, ledad som beredare för byggnaden

16/6 47 Till byggnadsnämnden i Stockholm
att vilken nämnden kommer att besluta
om att byggnaden ska byggas
1/2 nya i den gamla huset

1 Korpen 8.

BNE 81
3000 9 46

15C

Arbetsbeskrivning

byggnad för tomten nr. 8 i kvarteret Korpen å Aspudden.

1.o. Byggnadsmaterial: Angives om byggnaden skall uppföras av tegel eller annat material, väggarnas konstruktion samt deras tjocklek.	Yttermurar uppföres av 1 1/2-stens 1,0-tegel och utvändigt 1,5 cm puts. Brandmurar och hjärtmur uppföres av 1-stens 1,0-tegel.
2.o. Grundläggning: Angives på vad botten byggnaden förlägges och eventuella åtgärder för grundförstärkning; vidare grundmurarnas konstruktion*) samt sockelns behandling.	Grundmurarna uppföres på botten av berg. Grunden utföres av vattentät betong E-325 kg/m³ up till 3,5 m höjd över källargolv. Sockel av betong gjuten mot formar av monterade bräder. Dränring utföres medelst stenfyllt dräneringsrör runt grunden med botten minst 20 cm under källargolvets nivå och med orientligt fall till avloppets dränring. Sockeln sluttputsas med cementbruk.
3.o. Källartak och källargolv: Angives konstruktion och material*) samt dimensionen å balkar, bjälkar och valv.	Bjälklag över pannocentralbyggnadens nedre del av 17 cm korsarmerad betong med stålslipad överyta. Källargolv av 22 cm korsarmerad betong E-325 kg/m³ med stålslipad överyta.

*) Vid användandet av betong angives blandningsförhållandet.

15
B

4o. Bjälklag: Angives konstruktion och material, dimensioner å balkar, bjälkar och valv samt trossfyllningsämne.	o kallartak. Vindbjälklag av 15 cm armerad betong + 20 cm granulerad masugnslag. $\gamma = 0,5$.
5o. Fasad och yttermurar: Angives, om ytorna skola kalkputsas, fogstrykas, träpanelas, reveteras eller behandlas på annat sätt.	fasaderna sl. putsas med kalkput.
6o. Yttertak och taksprång: Angives huru yttertaget läckes, samt huruvida synliga takstolar eller inklädd taklist användes.	Yttertaket: lackoljefärgad galvaniserad plåt + underlagspapp + 1" res. ontade bräder. Taksprång: utströgad taklist av tegel.
7o. Trappor: Angives material för såväl yttre som innertrappor.	Trappor av armerad betong med plan och stöttsteg av stötsl. cement.

Avvikelser under arbetets gång från ovanstående arbetsbeskrivning vidtagas ej utan inhämtande i god tid av fastighetsnämndens eventuella godkännande.

Stockholm den 29 april 1947.